

عنوان:

مسمومیت

مسمومیت حالتی است که در آن بدن به دلیل تماس یا ورود ماده‌ای سمی دچار آسیب می‌شود. این مواد می‌توانند از طریق خوراکی، تنفسی، پوستی یا تزریقی وارد بدن شوند. شناخت علائم، پیشگیری و درمان مسمومیت، نقش بسیار مهمی در کاهش مرگ و میر و عوارض دارد.

مسمومیت (Poisoning)

به هرگونه اختلال در عملکرد و یا ساختار ارگانیسم زنده که در اثر ورود ماده سمی ایجاد شود، مسمومیت گویند.

سم (Poison)

ماده‌ای است سمی با منشأ غیرزیستی که از طریق شیمیایی و یا فیزیکی باعث بروز آسیب، بیماری و یا مرگ در موجودات زنده می‌شود، مانند: جیوه.

توکسین (Toxin)

ماده‌ای است سمی با منشأ زیستی که توسط سلول و یا ارگانیسم‌های زنده تولید می‌شود، که معمولاً از جنس پروتئین می‌باشد، مانند سم کزاز.

زهر (Venom)

ماده‌ای است سمی که در بافت و یا غده‌ای اختصاصی در بدن جانوران تولید می‌شود. مانند سم مار.

نشانه‌های مسمومیت

علائم و نشانه‌های مسمومیت بسته به نوع سم، میزان سم درگیر و نحوه مواجهه فرد متفاوت است. علائم و نشانه‌هایی که باید از آنها آگاه بود عبارتند از:

- سرگیجه، خواب‌آلودگی و غش
- حالت تهوع، استفراغ، اسهال و درد معده
- کبیر
- زخم یا قرمزی اطراف دهان
- ابریزش یا کف کردن
- مشکل در تنفس
- سردرد
- تکان دادن
- تشنج (فعالیت الکتریکی کنترل نشده در مغز)

انواع مسمومیت‌ها از نظر زمان بروز اثر و علائم و نشانه‌های بالینی

مسمومیت‌های فوق حاد (Super Acute)

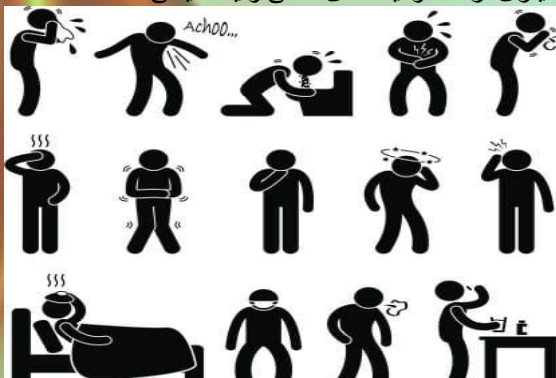
علائم و نشانه‌های مسمومیت در عرض چند ثانیه تا چند دقیقه بعد از ورود سم به بدن ظاهر می‌شوند، مانند مسمومیت با گاز سیانور

مسمومیت‌های حاد (Acute)

علائم و نشانه‌های مسمومیت چند دقیقه تا چند ساعت پس از ورود سم به بدن ظاهر می‌گردند، مانند مسمومیت با بسیاری از داروها و یا مواد شیمیایی

مسمومیت‌های مزمن (Chronic)

علائم و نشانه‌های مسمومیت، متعاقب تماس طولانی مدت با مقادیر کم سم در مدت چند سال ظاهر می‌شوند، مانند بسیاری از مسمومیت‌های شغلی و یا محیطی.

انواع مسمومیت

1. مسمومیت غذایی

- علت: خوردن غذا یا آب آلوده به باکتری، ویروس، قارچ یا سموم طبیعی.
- علائم: تهوع، استفراغ، اسهال، درد شکم، تب و ضعف عمومی.

2. مسمومیت دارویی

- علت: مصرف بیش از حد داروها یا ترکیب داروهای ناسازگار.
- علائم: سرگیجه، خواب‌آلودگی، تنگی نفس، تغییر ضربان قلب.

3. مسمومیت شیمیایی

- علت: تماس با مواد شیمیایی مانند سموم حشرکشی، پاک‌کننده‌ها یا حلال‌ها.
- علائم: سرفه، تنگی نفس، سوزش پوست یا چشم، سردرد، تهوع.

4. مسمومیت با گازها و بخارات

- علت: استنشاق گازهای سمی مانند مونوکسیدکربن، کلر یا گازهای صنعتی.
- علائم: سردرد، سرگیجه، تنگی نفس، تهوع، کاهش هوشیاری.

5. مسمومیت گیاهی و حیوانی

- علت: خوردن گیاهان یا حیوانات سمی.
- علائم: درد شکم، استفراغ، مشکلات قلبی و تنفسی، در موارد شدید مرگ.

راه‌های ورود مواد سمی به بدن

گوارشی: خوراکی یا نوشیدنی آلوده.

تنفسی: استنشاق گازها یا بخارات سمی.

پوستی: جذب سم از طریق پوست.

تزریقی: تزریق مواد سمی یا نیش حشرات و حیوانات سمی.

علائم عمومی مسمومیت

- تهوع و استفراغ
- اسهال و دل‌درد
- سرگیجه و ضعف
- سردرد و گیجی
- تنگی نفس و سرفه
- افزایش یا کاهش ضربان قلب
- تشنج و کاهش هوشیاری در موارد شدید

اقدامات اولیه در مواجهه با مسمومیت

1. حفظ آرامش و ارزیابی شرایط.
2. تماس با اورژانس (115) (یا مرکز اطلاعات مسمومیت (در ایران: 1490)).
3. جداسازی فرد از منبع سم (هوای آزاد، دور کردن ماده شیمیایی).
4. در صورت خوراکی بودن سم:
 - اگر فرد بی‌هوش یا دچار تشنج است، هیچ چیز ندهید.
 - در صورت هوشیاری و با نظر اورژانس، ممکن است تجویز آب یا محلول رقیق کننده انجام شود.
5. در صورت تماس پوستی: شست‌وشوی فوری با آب و صابون به مدت حداقل 15 دقیقه.
6. در صورت استنشاق گاز: انتقال فرد به هوای آزاد و تنفس آرام.

علائم مسمومیت ویروسی

پیشگیری از مسمومیت

- نگهداری داروها و مواد شیمیایی دور از دسترس کودکان.
- مصرف آب و غذای سالم و پخته شده.
- استفاده از تجهیزات محافظت فردی هنگام کار با مواد شیمیایی.
- رعایت دستورالعمل مصرف دارو و دوری از خوددرمانی.
- آموزش آشنایی با گیاهان و حیوانات سمی.

درمان مسمومیت

- مراقبت‌های حمایتی: کنترل تنفس، ضربان قلب و فشار خون.
- مصرف آنتی‌سم: (Antidote) در صورت شناسایی نوع سم.
- شست‌وشوی معده یا درمان سم‌زدایی: طبق تجویز پزشک.
- هیدراته کردن و کنترل الکترولیت‌ها: مخصوصاً در مسمومیت‌های غذایی و دارویی.
- در موارد شدید: بستری در ICU و درمان تخصصی پزشکی.

بسته به نوع مسمومیت شما، درمان‌ها متفاوت خواهد بود. ضروری است که یک پزشک فرد را به درستی ارزیابی کند تا درمان صحیح را تعیین کند. درمان‌های احتمالی که می‌توانند برای درمان مسمومیت استفاده شوند عبارتند از:

زغال فعال: زغال فعال یک پودر سیاه بی‌بو و بی‌مزه است که با آب مخلوط شده است. این ماده می‌تواند به مواد مختلفی متصل شود تا از دستگاه گوارش به خون جذب نشوند (منبع مطلب). می‌توانید زغال چوب فعال را به صورت محلول بنوشید یا از طریق لوله بینی معده (لوله ای که از طریق بینی به معده قرار می‌گیرد) مصرف شود.

پادزهر: پادزهر دارویی است که اثرات سم را در بدن خنثی یا خنثی می‌کند. پادزهرها ممکن است از طریق یک خط داخل وریدی (IV) که در ورید بازو وارد می‌شود، تجویز شود. همه سموم پادزهر ندارند.

آنتی بیوتیک‌ها: آنتی بیوتیک‌ها داروهایی هستند که رشد

تنفس اکسیژن خالص: اگر مسمومیت با مونوکسید کربن را تجربه کنید، ممکن است از شما خواسته شود که اکسیژن خالص را از طریق ماسکی که روی بینی و دهان خود قرار داده است تنفس کنید. اگر نمی‌توانید به تنهایی نفس بکشید، یک دستگاه (تهویه هوا) ممکن است تنفس را برای شما انجام دهد.

شایع‌ترین نوع مسمومیت چیست؟

بر اساس سیستم ملی داده‌های سمی، بیشتر مرگ‌های ناشی از مسمومیت غیر عمدی در ایالات متحده به دلیل استفاده نادرست و سوء استفاده از داروهای ضد درد (مسکن‌ها) است (منبع مطلب).

۲. عوارض طولانی مدت مسمومیت چیست؟

بسته به نوع مسمومیت، اثرات طولانی مدت مسمومیت می‌تواند شامل آسیب مغزی، نارسایی کلیه، عوارض قلبی، افسردگی، سقط جنین و مشکلات حافظه باشد.

۳. چه مدت طول می‌کشد تا علائم سم ظاهر شود؟

مدت زمانی که طول می‌کشد تا علائم سم ظاهر شود به نوع مسمومیت شما بستگی دارد. علائم سم می‌تواند در عرض چند دقیقه تا یک هفته ظاهر شود.

نکات مهم

- هیچ‌گاه خودسرانه داروهای ضد مسمومیت مصرف نکنید.
- علائم مسمومیت می‌توانند با بیماری‌های دیگر مشابه باشند، بنابراین تشخیص دقیق توسط پزشک ضروری است.
- اطلاع‌رسانی سریع و اقدامات اولیه صحیح